

Sygn. akt I ACa 696/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Cesarz (spr.)

Sędziowie: SA Wiesława Kuberska

SO del. Barbara Bojakowska

Protokolant: sekr. sąd. Iga Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2018 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa Z. P.

przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w G.

o stwierdzenie nieważności uchwał

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 6 lutego 2017 r. sygn. akt I C 1653/15

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 696/17

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 6 lutego 2017r. Sąd Okręgowy w Płocku w sprawie z powództwa Z. P. przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w G. o stwierdzenie nieważności uchwał, stwierdził nieważność uchwały Walnego Zgromadzenia Członków (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w G. nr (...) z dnia 27 czerwca 2015r.; oddalił powództwo w pozostałym zakresie; zasądził od pozwanej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w G. na rzecz powoda Z. P. kwotę 200zł tytułem zwrotu części kosztów procesu oraz zniósł wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego.

Powyższe orzeczenie poprzedziły ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne, a z których wynika, że powód jest właścicielem mieszkania znajdującego się w zasobach (...) Spółdzielni Mieszkaniowej z siedzibą w G..

W dniu 27 czerwca 2015r. odbyło się Walne Zgromadzenie (...) Spółdzielni Mieszkaniowej z siedzibą w G.. W porządku obrad przyjęto m.in. rozpatrzenie wniosku w sprawie ustalenia zasad rozliczania gospodarki energią cieplną za lata 2008-2012, 2014 oraz lata przyszłe, na którym podjęło uchwały:

- nr (...) o następującej treści „1. wskazać kierunek rozwoju działalności gospodarczej oraz społecznej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w G. w zakresie rozliczenia wyniku z tytułu gospodarki energią cieplną w ten sposób, że ustalić, iż indywidualne rozliczenia mieszkańców z tytułu gospodarki energią cieplną wprowadzone zostaną po zakończeniu termomodernizacji i ociepleniu wszystkich zasobów mieszkaniowych GSM ciepłej,

2. w przypadku dodatniego wyniku gospodarki energią ciepłą, wynik ten należy przenieść na fundusz remontowy proporcjonalnie do powierzchni użytkowej danej nieruchomości;

3. w przypadku ujemnego wyniku gospodarki energią ciepłą wynik ten należy rozliczyć z nadwyżką bilansową danego roku”.

Za przyjęciem uchwały głosowało 30 osób, przeciw 3 osoby.

- uchwałę nr 26/2015 o następującej treści „ wskazać kierunek rozwoju działalności gospodarczej i społecznej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w G. w zakresie rozliczenia wyniku z tytułu gospodarki energią ciepłą za lata 2008-2012 w wysokości 196.037,82 zł w ten sposób, że rekomendować jego przeznaczenie na fundusz celowy” .

Za przyjęciem uchwały głosowało 27 osób, przeciw 3 osoby .

- uchwała nr 27/2015 o następującej treści „ wskazać kierunek rozwoju działalności gospodarczej i społecznej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w G. z tytułu wywozu nieczystości za lata 2008-2012 w wysokości 145.101,83zł w ten sposób, że rekomendować jego przeznaczenie na fundusz celowy” .

Za przyjęciem uchwały głosowało 24 osób, przeciw 6 osób.

W dacie podjęcia powyższej uchwały statut spółdzielni przewidywał w § 25, iż do wyłącznej właściwości Walnego Zgromadzenia należy m.in. uchwalanie kierunków rozwoju działalności gospodarczej oraz społecznej i kulturalnej. § 84 zaś stanowił, iż członkowie spółdzielni i właściciele lokali zobowiązani są ponosić koszty związane z eksploatacją lokali i utrzymaniem nieruchomości w częściach przypadających na ich lokale , jak i eksploatacją i utrzymaniem nieruchomości stanowiących mienie spółdzielni zgodnie ze statutem tj. wydatki , w tym w szczególności, w postaci kosztów eksploatacji, kosztów centralnego ogrzewania, dostaw wody i odprowadzenia ścieków, eksploatacji dźwigów osobowych, kosztów działalności społecznej, i oświatowo-kulturalnej, odpisów na fundusz remontowy oraz koszty zarządzania nieruchomościami, przypadające na gospodarkę zasobami mieszkaniowymi. § 86 ust. 5 przewidywał, iż różnice (nadpłaty lub niedopłaty) za centralne ogrzewanie rozliczane są w terminach ustalonych przez zarząd .

W Sądzie Rejonowym w Gostyninie toczą się sprawy z powództwa członków spółdzielni przeciwko spółdzielni o wypłatę nadwyżek wpłat za energię ciepłą. W sprawach tych zawarto ugody, za wyjątkiem sprawy z powództwa Z. P., w której to Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego.

Rada Nadzorcza uchwałą z dnia 12 czerwca 2008r. numer (...) określiła regulamin rozliczania kosztów centralnego ogrzewania i ciepłej wody z mieszkańcami .

Pełnomocnik powoda cofnął wnioski o dopuszczenie dowodu z przesłuchania zawnioskowanych w pozwie świadków.

Sąd oddalił pozostałe wnioski dowodowe zgłoszone przez strony jako zbędne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

W rozważaniach Sąd Okręgowy powołując się na treść 42 ustawy z dnia 16 września 1982r. Prawo spółdzielcze, art. 45a. ust 6 i 9 Prawa energetycznego oraz art. 4, art. 5 i art. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o Spółdzielniach mieszkaniowych jak i argumentację Sądu Najwyższego w przytoczonym wyroku z dnia 11 stycznia 2006 r., II CSK 30/05 uznał, że zapis uchwały , o tym, że” w przypadku ujemnego wyniku gospodarki ciepłą wynik ten należy rozliczyć z nadwyżką bilansową danego roku” jest sprzeczny z w/w przepisami ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, co w konsekwencji powoduje stwierdzenie nieważności uchwały nr 25/2015 w całości w oparciu o przepis art. 58 kc.

Odnosząc się zaś do uchwały nr 26 i (...) Sąd stwierdził, że w jego ocenie przedmiotem tych uchwały nie było określenie kierunku rozwoju działalności spółdzielni, czy to w na polu gospodarczym, czy społecznym lub kulturalnym. Zdaniem Sądu treść uchwał 26 i (...) dotyczy konkretnego problemu - rozliczenia się spółdzielni ze swoimi członkami z pobranych zaliczek na opłaty energii cieplnej i wywozu nieczystości i nie ma nic wspólnego z planowaniem rozwoju

spółdzielni, a zatem nie można uznać, że w pojęciu „uchwalanie kierunków rozwoju” mieści się wyrażenie stanowiska w poszczególnych, incydentalnych sprawach spółdzielni i jej członków.

W ocenie Sądu, wbrew stanowisku powoda, uchwały nr 26 i (...) nie zakazują rozliczenia kosztów zakupu ciepła, nie rozstrzygają kwestii rozliczenia nadwyżki opłat za energię ciepłą i wywozu nieczystości, nie przesądzą sposobu rozliczenia nadwyżek z tego tytułu przez zarząd spółdzielni, do kompetencji którego – z mocy art. 48§ 2 Prawa spółdzielczego – należy podjęcie decyzji w tym zakresie. Uchwały te nie nakładają na członków spółdzielni żadnych nowych obowiązków finansowych, ani nie uszczuplają ich majątku, nie zmierzają też do tego, by spółdzielnia odniosła korzyści majątkowe kosztem swoich członków, a zatem nie pozostaje w sprzeczności z przepisami ustawy o Spółdzielniach mieszkaniowych w art. 1 ust. 1¹ i art. 4 ust. 1-4. Sąd wskazał, że uchwała używa słowa „rekomenduje”, co należy rozumieć, że pozytywnie opiniuje wskazany sposób rozliczenia nadwyżki. Opiniowanie nie ma charakteru wiążącego dla właściwego organu, jest jedynie wskazówką, czy postulatem dla tego organu i nie pozbawia go możliwości podjęcia ostatecznej decyzji. Słowo „rekomendacja” oznacza ocenę, opinię o kimś lub o czymś. Nie można więc twierdzić, że uchwały te znoszą ustawowy obowiązek rozliczenia przez spółdzielnię kosztów zakupu ciepła i opłat za wywóz nieczystości na poszczególne lokale, który to obowiązek przewiduje ustawa prawo energetyczne.

Z powyższych względów Sąd uznał, że zaskarżone uchwały nr 26 i (...) nie są sprzeczne z żadnym z przepisów, wskazanych przez powoda, a zatem nie można uznać tych uchwał za nieważne w myśl art. 58 k.c.

Sąd orzekł o kosztach procesu na podstawie art. 100 k.p.c. znosząc jednocześnie między stronami koszty zastępstwa procesowego.

Powyższe orzeczenie zaskarżył apelacją powód w części tj. w zakresie punktu 1 i 3 wyroku, zarzucając:

I. naruszenie prawa procesowego:

1) art. 321 § k.p.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i wydanie orzeczenia ponad żądanie określone w pozwie przez samego powoda, a następnie doprecyzowane w piśmie z dnia 8 kwietnia 2016 r. przez profesjonalnego pełnomocnika i przyjęcie, że powód wnosił o stwierdzenie nieważności uchwały nr 25/2015 z uwagi na sprzeczność z art. 4,5,6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, gdy w petitum pozwu oraz pisma z dnia 8 kwietnia 2016 r. strona powodowa wyraźnie wskazała, że:

a. dochodzi alternatywnie „ustalenia nieważności uchwały nr 25/2015 Walnego Zgromadzenia Członków (...) Spółdzielni Mieszkaniowej jako sprzecznej z art. 45 ustawy prawo energetyczne oraz art. 42§ 3 ustawy prawo spółdzielcze (...)

a. doprecyzowuje, że chodzi o przepis art. 45 a ust. 6 i 9 ustawy prawo energetyczne.

tym samym Sąd w sposób dowolny rozpatrywał zarzuty, które nie były podnoszone przez powoda, co miało wpływ na wynik sprawy.

I. naruszenie prawa materialnego:

1) art. 42§2 ustawy prawo spółdzielcze z dnia 16 września 1982 r. (tj. z dnia 4 grudnia 2015 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 21) poprzez błędną wykładnię, a w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że uchwała (...) Spółdzielni Mieszkaniowej nr (...)/2015 jest sprzeczna z ustawą a co za tym idzie nieważna,

1) art. 58 k.c. poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że uchwała (...) Spółdzielni Mieszkaniowej jest bezwzględnie nieważna, jako sprzeczna z art. 4,5 i 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, gdy zaskarżona uchwała w pkt. 1 wprost wskazywała, że jej celem jest wskazanie kierunków działalności gospodarczej spółdzielni.

2) art. 38§ 1 pkt 1. ustawy prawo spółdzielcze z dnia 16 września 1982 r. (tj. z dnia 4 grudnia 2015 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 21) poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że (...) Spółdzielnia Mieszkaniowa nie była uprawniona do wyznaczania kierunków rozwoju działalności oraz zrównanie kwestii przyjęcia kierunków działalności z przyjęciem zasad dokonywania rozliczeń.

4) art. 48§2 ustawy prawo spółdzielcze z dnia 16 września 1982 r. (tj. z dnia 4 grudnia 2015 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 21) poprzez pominięcie zasady, iż kwestie rozliczenia nadwyżki opłat za energię ciepłą leżą w kompetencji Zarząd Spółdzielni, co nie stoi w sprzeczności z wyznaczaniem kierunków działań Spółdzielni przez Walne Zgromadzenie.

4) art. 45 a ust. 6 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. prawo energetyczne (tj. z dnia 20 stycznia 2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 220) poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, iż przepis ten nakłada na Walne Zgromadzenie Spółdzielni obowiązki w zakresie ustalania kierunków rozwoju spółdzielni.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej jest nieuzasadniona.

Oceniając w pierwszej kolejności zarzut naruszenia prawa procesowego, Sąd Apelacyjny nie dopatrywał się zasadności naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Wspomnieć należy, że art. 42 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 1560 z późn. zm.) w § 2 wskazuje, że sankcją dla uchwał walnego zgromadzenia sprzecznych z prawem jest ich nieważność i do takich czynności cywilnoprawnych, gdy chodzi o skutki sprzeczności takich uchwał z ustawą należy stosować art. 58 k.c. (por II CSK 71/2006 OSP 2007/10 poz. 118). W takim przypadku uchwała jest od początku nieważna i można wnosić o deklaratoryjne stwierdzenie powyższego na podstawie art. 189 k.p.c. Skoro zatem w rozpatrywanej sprawie skarżący domagała się stwierdzenia nieważności całej uchwały walnego zgromadzenia, to w kontekście tak sformułowanego żądania powinny być oceniane uzasadniające je twierdzenia przytoczone w podstawie faktycznej, a te nie uległy zasadniczej zmianie, a jedynie doprecyzowaniu co do naruszenia konkretnych przepisów.

Sąd Apelacyjny nie podzielił także sformułowanych w apelacji zarzutów naruszenia prawa materialnego.

Treść zarzutów apelacji w istocie koncentruje się na zarzucaniu Sądowi pierwszej instancji, nieuprawnionego przyjęcia, że pozwana Spółdzielnia nie może w podejmowanych uchwałach wskazywać kierunku rozwoju jej działalności gospodarczej, kulturowej i społecznej.

Tymczasem lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pozostawia wątpliwości, że Sąd Okręgowy potwierdził tego rodzaju uprawnienia Spółdzielni odnosząc się wprost do art. 38 cyt. wyżej ustawy Prawo spółdzielcze oraz § 25 statutu Spółdzielni. Sąd Okręgowy nie zanegował, także uprawnień pozwanej co do wyboru metody rozliczania kosztów z tytułu gospodarki energią ciepłą wskazując na ust 9 art. 45a ustawy – Prawo energetyczne i przyjęty w tym zakresie regulamin rozliczania kosztów za zużycie energii cieplnej.

Przyczyną zaś, która doprowadziła Sąd Okręgowy do stwierdzenia nieważności uchwały nr 25/2015 były w istocie zapisy zawarte w pkt 3 spornej uchwały, a z których wynikało, że w przypadku ujemnego wyniku gospodarki energią ciepłą wynik ten należy rozliczyć z nadwyżką bilansowa danego roku. Stanowisko Sądu Okręgowego, że powyższy zapis jest sprzeczny z przyjętymi w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych regulacjami dotyczącymi sposobu gospodarowania osiągniętymi przychodami i przychodami tj. art. 4-6 cyt. ustawy jest prawidłowe i zasługuje na pełną akceptację. Uzasadnienie Sądu znajduje potwierdzenie w doktrynie, w której słusznie podkreśla się, że art. 6 ust. 1 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych, wyraża zasadę tzw. bezwynikowej działalności spółdzielni mieszkaniowej. Zasada ta ma charakter bezwzględnie obowiązujący, albowiem ustawodawca nie przewidział możliwości odmiennego uregulowania ww. kwestii w statucie spółdzielni. Powyższe oznacza, że w działalności gospodarczej spółdzielni mieszkaniowej w ogóle nie występują pojęcia zysku, ani nadwyżki bilansowej, w związku z tym różnica między

przychodami i kosztami nie stanowi dochodu, ale zwiększa odpowiednio przychody albo koszty w roku następnym (patrz komentarz K. P. – Spółdzielnie mieszkaniowe, wyd. 4 C.H. (...), str. 129). Powyższa zasada znajduje także potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który m.in. w wyroku z dnia 11 stycznia 2006 r., II CSK 30/05, wyjaśnił, że art. 6 ust. 1 u.s.m. wyraża zasadę tzw. bezwynikowej działalności gospodarczej spółdzielni mieszkaniowej i stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 75 ustawy Prawo spółdzielcze, zgodnie z którym zysk spółdzielni, po pomniejszeniu o podatek dochodowy i inne obciążenia obowiązkowe wynikające z odrębnych przepisów ustawowych, stanowi nadwyżkę bilansową.

W związku z tym stanowisko Sądu Okręgowego jest prawidłowe, a zarzuty apelacji nie dostarczyły żadnych merytorycznych argumentów, które mogły by stanowić podstawę do jego zmiany.

Podnieść także należy, że w istocie nieważność zaskarżonej uchwały dotyczy jedynie pkt 3, to jednak uchwała ta stanowi pewną integralną całość, a zatem Sąd Okręgowy w sposób uprawniony uwzględnił wniosek powoda co do uznania za nieważną całą podjętą uchwałę nr 25/215.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny apelację poznaną oddalił z mocy art. 395 k.p.c.